

ІНФОРМАЦІЯ
про виконання у 2025 р. Програми спільної діяльності
Міністерства освіти і науки України та Національної академії
педагогічних наук України на 2024-2026 роки

Національна академія педагогічних наук України тісно взаємодіє з центральними органами виконавчої влади щодо реалізації освітньої і наукової політики держави. Ефективною та широкомасштабною є співпраця наукових установ НАПН України з Міністерством освіти і науки України у межах виконання Програми спільної діяльності.

У 2025 р. продовжено реалізацію Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 роки (далі – Програма) з урахуванням Стратегічного плану діяльності МОН України до 2027 р. у складних для країни, її освіти і науки умовах воєнного стану, перспективних завдань повоєнного відновлення, модернізації освіти, педагогіки і психології.

Згідно з програмою передбачено виконання 111 заходів, спрямованих на вирішення нагальних завдань з реформування вітчизняної освіти та її науково-методичного супроводу, за такими дев'ятьма напрямками: «Доступна та якісна дошкільна освіта», «Нова українська школа», «Позашкільна освіта», «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта», «Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих», «Розвиток науки та інновацій», «Цифровізація освіти», «Психологічний супровід освіти» та «Загальні проблеми розвитку освітнього простору».

Найважливішими результатами виконання Програми у 2025 р. є реалізація її актуальних завдань у тісній взаємодії фахівців МОН України та вчених НАПН України. Серед них:

- активна участь вчених академії у **розробленні і впровадженні нових законів України:**

- **«Про дошкільну освіту»** (Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки, Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем, Відділення психології та спеціальної педагогіки);

- **«Про професійну освіту»** (Відділення професійної освіти і освіти дорослих);

- **«Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»** (Відділення вищої освіти).

- **реалізація державної політики у сфері реформування дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти, психологічного супроводу** учасників освітнього процесу з урахуванням євроінтеграції країни. Зокрема, впродовж 2025 р. здійснено розроблення **нормативно-правових актів** у галузі освіти і науки, стандартів освіти, програм:

- **для дошкільної освіти:**

- Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (Інститут педагогіки, Інститут психології імені Г.С. Костюка, Інститут проблем виховання НАПН України);

– Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2025 р. № 1036;

– Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженого наказ МОН України від 29 травня 2025 р. № 787;

– Положення про спеціальний дитячий садок;

– Порядку утворення та функціонування спеціальних груп закладів дошкільної освіти;

– Положення про асистента дитини з особливими освітніми потребами (*Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України*);

– Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку, схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 травня 2025 р. № 432-р (*Інститут цифровізації освіти НАПН України*).

• **для загальної середньої освіти:**

– Державного стандарту початкової освіти,

– Типової освітньої програми профільної середньої освіти,

– розпочато роботу над Типовою освітньою програмою для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (*Інститут педагогіки*);

– розроблення нормативно-правових актів щодо системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів повної загальної середньої освіти (*Інститут педагогіки НАПН України* спільно з Директоратом шкільної освіти МОН України);

– популяризаційні заходи з роз'яснення концепцій освітніх галузей, які є основою політики «Освіта для життя», адаптації системи освіти до викликів безпекового середовища в умовах воєнного стану (*Інститут педагогіки НАПН України* спільно з Директоратом шкільної освіти МОН України);

• **науково-методичний супровід реформи Нової української школи** (*Інститут педагогіки НАПН України* спільно з Директоратом шкільної освіти МОН України), у результаті якого підготовлено:

– підручники, навчальні та навчально-методичні посібники, навчальні програми для 8 класів закладів загальної середньої освіти;

– рукописи підручників із цифровими електронними додатками для апробації у 9-х пілотних класах закладів загальної середньої освіти;

– модельні навчальні програми з предметів/інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компоненту для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, що забезпечують профільну освіту академічного спрямування (інтегрований мовно-літературний курс, математика, алгебра, геометрія, інформатика, інтегрований природознавчий курс, інтегрований курс історії та громадянської освіти);

– методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у школах у 2025-2026 н.р.;

– методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2025-2026 навчального року;

- **для професійної та фахової передвищої освіти:**

– проекту методичних рекомендацій МОН України з формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти;

– проекту Концепції професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025-2027 рр.;

– 12 професійних і 1 освітнього стандарту (*Інститут професійної освіти НАПН України*).

- **для вищої освіти та освіти дорослих:**

– рекомендації щодо стратегій розвитку університетів з позицій синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки в контексті післявоєнного відновлення України;

– практичні пропозиції до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту з підготовки осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, через проектну аспірантуру»;

– пропозиції і рекомендації до методичних рекомендацій щодо реалізації узгоджених спільних освітніх програм та видачі спільних (подвійних) дипломів (у рамках громадського обговорення);

– аналітико-інформаційні матеріали щодо результатів вступної кампанії до закладів вищої освіти України у 2025 році» (*Інститут вищої освіти НАПН України*).

– рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти (Міністерство освіти і науки України, Міністерство цифрової трансформації України, *Інститут цифровізації освіти НАПН України*).

– Концепції професійного та особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (*Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*);

– навчально-методичного і довідкового супроводу оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки педагогів на різних освітніх рівнях (на рівні фахової передвищої освіти, бакалаврському, магістерському, докторському) з урахуванням положень Професійних стандартів викладача, сучасних українських та зарубіжних нормативно-правових документів у сфері неперервної педагогічної освіти;

– науково-методичного забезпечення професійного й особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти; навчальних, науково-методичних матеріалів з підвищення їхньої кваліфікації (*Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* спільно з Директоратом фахової передвищої, вищої освіти МОН України).

- **для психологічного супроводу закладів освіти:**

– Типову програму підвищення кваліфікації практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Комплексна психологічна підтримка учасників освітнього процесу», розроблено *Українським науково-методичним*

центром практичної психології і соціальної роботи на реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти. Підготовлені за цією програмою тренери, у листопаді-грудні 2025 р. проведуть навчання практичних психологів закладів загальної середньої освіти з питань комплексної психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Навчання організовано відповідно до листа МОН України «Про підготовку тренерів з підвищення кваліфікації практичних психологів у сфері загальної середньої освіти» від 8 жовтня 2025 р. № 1/21118-25.

Інноваційним напрямом спільної діяльності у 2025 р. стало виконання вченими академії *наукових дослідження за запитом МОН України*. Зокрема, *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* проведено комплексне наукове дослідження «Використання генеративного штучного інтелекту на різних рівнях освіти для удосконалення педагогічних та управлінських практик», що виконується за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації (договір № БФ/ С12–2025 між МОН України та Інститутом цифровізації НАПН України щодо виконання наукового дослідження установою, яка за результатами державної атестації за науковим напрямом «Суспільний» віднесена до групи А).

Наукові установи НАПН України у тісній співпраці з Інститутом модернізації змісту освіти здійснюють *системне наукове консультування та наукове керівництво експериментами всеукраїнського рівня та інноваційними освітніми проєктами*:

- «Психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти»; «Національно-патріотичне виховання учнівської молоді в процесі педагогічно-організованої, соціально значущої діяльності»; «Організаційно-педагогічні умови розвитку білінгвального середовища у закладах загальної середньої освіти»; «Формування творчої особистості здобувача освіти в умовах мистецького профілю навчання»; «Формування української національної і громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» (*Інститут проблем виховання НАПН України*).

- «Соціально-психологічні умови взаємодії закладу освіти і батьків учнів у процесі реформування повної загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Волинської області. За результатами інноваційного проєкту у 2025 р. підготовано навчально-методичний комплект «Сім'я і освіта: стратегії взаємодії в контексті реформи освіти «Нова українська школа» (*Інститут соціальної та політичної психології НАПН України*).

- «Педагогічні умови професійного розвитку викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів», на базі відокремленого структурного підрозділу «Немішаївський фаховий коледж» Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2024-2025 рр.). Результатом наукового супроводу інноваційного освітнього проєкту є підвищення рівнів професійної

компетентності викладачів фахових дисциплін (Інститут професійної освіти НАПН України).

- «Реформування психологічної служби в системі загальної середньої освіти: експериментальна модель надання послуг у сфері психічного здоров'я» на базі закладів загальної середньої освіти Київської та Харківської областей. Організаційний та науково-методичний супровід реалізації інноваційного освітнього проєкту здійснює *Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи*.

- Участь науковців *Інституту вищої освіти НАПН України* у Програмі професійного розвитку академічних менеджерів, ініційованої МОН України та Британською Радою в межах спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів» (UIHERP – Ukraine Improving Higher Education for Results Project). Програма є складником широкого комплексу заходів, спрямованих на зміцнення інституційної спроможності закладів вищої освіти та сприяння освітнім реформам.

Вчені академії активно долучаються до **робочих груп, експертних та конкурсних комісій МОН України** з розроблення освітніх стандартів та програм, здійснюють експертизу навчально-методичної літератури для закладів освіти, долучаються до розроблення, обговорення, внесення пропозицій та зауважень до законодавчих і нормативно-правових актів у галузі освіти, здійснюють науково-методичний супровід дослідно-експериментальних робіт, інноваційних проєктів та пілотних досліджень в закладах освіти різних рівнів.

Посилено взаємодію з Інститутом освітньої аналітики та Інститутом розвитку освіти МОН України. Підписано Меморандум про співпрацю з Державною установою «Український інститут розвитку освіти» (УІРО), 11 вересня 2025 р. Умовами Меморандуму передбачено здійснення заходів, спрямованих на реалізацію державної політики розвитку освіти і науки, зокрема Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»; розроблення пропозицій щодо засад державної освітньої політики, підготовку інформаційно-аналітичних матеріалів, рекомендацій з питань гуманітарного розвитку держави та вдосконалення її освітньої сфери та ін.

Традиційно активною є спільна діяльність академії та МОН України з організації та проведення **науково-практичних заходів для освітян**, які в умовах воєнного стану орієнтовані на широке обговорення та вирішення завдань щодо подолання освітніх втрат і розривів та відновлення України:

- Міжнародна конференція «Цифрова компетентність вчителя 2025», 18 березня 2025 р., (<https://sites.google.com/iitlt.gov.ua/digitalteacherscompetence>);
- II Міжнародна наукова конференція «Штучний інтелект у науці та освіті» (AISE 2025), 15 квітня 2025 р. (<https://sites.google.com/view/aise-2025>);
- методологічний семінар з проблеми «Якість підготовки сучасного вчителя: партнерство і лідерство стейкхолдерів освітніх програм», 9 травня

2025 р. (<https://ipood.com.ua/novini/yakst-pdgotovki-suchasnogo-vchitelya--partnerstvo--lderstvo-steykholderv-osvtnh-program/>);

– IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти», 26 червня 2025 р. (<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3657/>);

– серпнева веб-конференція «Учені НАПН України – українським учителям», 26-27 серпня 2025 р. (<https://youtube.com/live/EGJMIYNwAv0>);

– Всеукраїнський форум «Освіта майбутнього: дошкілля, інклюзія, інновації», 18 вересня 2025 р. (<https://ispukr.org.ua/?p=13975>);

– Всеукраїнський форум «Позашкільна освіта – плекаємо майбутнє», 25 вересня 2025 р. (<https://youtu.be/u6qlqekhzTI?t=1874>);

– II Міжнародна науково-практична конференція «Психологічні засади збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу», 25-26 вересня 2025 р. (<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3732/>);

– XI Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки і психології «Освіта без бар'єрів: євроінтеграційні виміри», 23-24 жовтня 2025 р., (<https://ispukr.org.ua/?p=14099>);

– VI Міжнародна конференція «Обдаровані діти – скарб нації», 22-28 жовтня 2025 р. (https://www.youtube.com/watch?v=_eSsetyb5-E) та ін.

За напрямом спільної діяльності **«Доступна та якісна дошкільна освіта»** вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*:

– здійснено науково-методичний супровід імплементації Закону України «Про дошкільну освіту» від 6 червня 2024 р. № 3788-IX у складі робочої групи з розроблення пропозицій щодо відповідних проектів рішень Міністерства освіти і науки України та проектів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України згідно з Планом організації підготовки проектів актів та виконання інших завдань (накази МОН України від 16 вересня 2024 р. № 1328, від 24 грудня 2024 р. № 1788);

– підготовлено програму для курсу підвищення кваліфікації педагогів спеціалізації «Дошкільна освіта» та підручник «Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку» з метою оновлення програм розвитку дітей відповідно до нового Базового компонента дошкільної освіти вченими;

– підготовлено спільно з МОН України лист щодо організації дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами від 18 серпня 2025 р. № 1/17201-25 (<https://surl.li/udskqc>).

За пріоритетним напрямом **«Нова українська школа»**:

Вченими *Інституту педагогіки НАПН України*:

– розроблено навчально-методичне забезпечення (підручники і посібники) з предметів/інтегрованих курсів для 1-9 класів закладів загальної середньої освіти, зокрема нові підручники для 8-го класу, повторне видання підручників для 4 класу;

– підготовлено до початку 2025-2026 навчального року методичні рекомендації «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо новий зміст освіти у 8 класі / методичний порадачник»;

– розроблено модельні навчальні програми з предметів/інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компоненту для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, що забезпечують профільну освіту академічного спрямування (інтегрований мовно-літературний курс, математика, алгебра, геометрія, інформатика, інтегрований природознавчий курс, інтегрований курс історії та громадянської освіти).

– презентовано досвід учасників інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Науково-методичний супровід упровадження STEM-освіти в Україні» під час обговорення у Відділенні загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України результатів досліджень проблем STEM-освіти в гімназіях і ліцеях (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7141>).

З метою науково-методичного супроводу формування інформаційно-цифрової компетентності вчителів української школи вченими *Інституту психології імені Костюка НАПН України* у 2025 р. підготовлено: методичні рекомендації «Нові формати навчальної літератури та психічний розвиток учнів» та словник-довідник для авторів навчальної книги «Психологічний дискурс навчальної літератури».

Вченими *Інституту проблем виховання НАПН України* здійснюється реалізація державної освітньої політики спрямованої на *утвердження української національної ідентичності*. Спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України проведено II Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проблеми утвердження в учнівської та студентської молоді української національної та громадянської ідентичності» 19 червня 2025 р.; II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Джура як виховна система формування національної ідентичності» 26 березня 2025 р.

Розроблено науково-методичний супровід формування в учнівської і студентської молоді національної ідентичності. Упродовж 2025 р. підготовлено монографію «Національна солідарність учнівської і студентської молоді в умовах війни і повоєнного часу», методичний посібник «Формування в учнівської і студентської молоді національної солідарності в умовах війни та повоєнного часу», проведено низку науково-практичних заходів з їх апробації.

Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України:

– здійснено навчально-методичне забезпечення дітей з особливими освітніми потребами, у т.ч. закладів з інклюзивним навчанням, зокрема, у 2025 р. розроблено та розміщено на сайті установи низку практичних посібників з корекційного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку;

– організовано курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які надають освітні послуги дітям з особливими освітніми потребами. Так, 26-29 травня 2025 р. проведено курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Стратегія аналізу освітніх труднощів та визначення рівнів

підтримки дітей з особливими освітніми потребами» (30 год.), <https://surl.lu/gpenpq>.

Результати моніторингу готовності й потреб учителів до використання цифрових засобів та ІКТ у закладах загальної середньої освіти, проведеного *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* апробовано на Міжнародній конференції «Цифрова компетентність вчителя 2025», проведеної спільно з Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» 18 березня 2025 р., <https://sites.google.com/iitlt.gov.ua/digitalteacherscompetence> та представлено у низці публікацій.

Науково-педагогічні працівники *Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»* беруть участь у міжнародному проєкті «Багаторічна програма стійкості для України» з розроблення модельних навчальних програм та навчально-методичного забезпечення для обов'язкових освітніх компонентів профільної середньої освіти професійного рівня (профіль – транспортно-логістичний). Проєкт реалізується за підтримки МОН України та фінансування Education Cannot Wait (ECW).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського:

– із метою сприяння реалізації основних положень «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» систематично здійснюється інформаційне забезпечення розвитку Нової української школи шляхом поповнення електронного інформаційного ресурсу «Бібліотека Нової української школи» на веб-порталі ДНПБ, <http://dnpb.gov.ua/ua/бібліотека-нової-української-школи/>;

– спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» на виконання наказу МОН України «Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек» з 1 по 31 жовтня щорічно проводиться Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек. У 2025 р. місячник проведено під гаслом «Рідна мова – наша зброя і наш оберіг». Здійснено науково-методичний супровід організації заходів, підготовлено й оприлюднено рекомендації щодо проведення всеукраїнського місячника шкільних бібліотек, <https://www.facebook.com/share/p/174TsohFbq/>; https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/Recommendation_list_monthly_2025.pdf

Інститутом обдарованої дитини НАПН України спільно з МОН України забезпечено реалізацію комплексу заходів, спрямованих на розвиток освіти обдарованих дітей і молоді. Діяльність була орієнтована на інтеграцію наукових підходів у практику роботи педагогів, удосконалення методик діагностики та підтримки обдарованості, розвиток STEM- і STEAM-освіти, а також на формування психологічної стійкості та ціннісних орієнтацій учнів в умовах воєнного стану. Результати співпраці сприяли поглибленню взаємодії між науковими установами та освітніми закладами, поширенню інноваційних освітніх технологій і підвищенню ефективності роботи з обдарованими дітьми на всеукраїнському рівні.

На виконання завдань напряму співпраці «**Позашкільна освіта**», вчені відділу позашкільної освіти *Інституту проблем виховання НАПН України* взяли участь у складі робочої групи з розроблення Концепції розвитку позашкільної освіти (наказ МОН від 29 квітня 2024 р. № 590 «Про утворення робочої групи з розроблення Концепції розвитку позашкільної освіти»); у розробленні нових стандартів вищої освіти у складі підкомісії «І10 Соціальна робота та консультивання», «І11 Дитячі та молодіжні служби» та Науково-методичної комісії 9 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України (наказ МОН України від 2 квітня 2025 р. №535); у тісній співпраці з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді МОН оновлено освітню програму курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти.

За пріоритетним напрямом «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта»:

Вчені *Інституту педагогіки НАПН України* беруть участь у проєкті, що впроваджується у межах багаторічної програми стійкості 2024-2026 (MYRP) та фінансується Education Cannot Wait (ECW), глобальним фондом ООН, що підтримує розвиток освіти в надзвичайних ситуаціях і тривалих кризах. MYRP в Україні впроваджується за підтримки Міністерства освіти і науки України. У межах проєкту взято участь у розробленні модельних навчальних програм та навчально-методичного забезпечення професійних коледжів транспортної галузі з прифронтових регіонів.

Інститутом професійної освіти НАПН України:

– здійснюється розроблення навчально-методичного забезпечення розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів. У 2025 р. підготовлено методичний посібник «Технології розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в особливих умовах діяльності»;

– підготовлено методичний посібник «Технології управління людськими ресурсами закладу професійної освіти» з метою розроблення методичного забезпечення комплексної програми підвищення кваліфікації для керівників закладів професійної освіти;

– розроблено та оновлено низку професійних та державних освітніх стандартів у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Колективом *Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»* проведено цикл науково-практичних заходів, наукових семінарів та конференцій для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної освіти) спільно з Навчально-методичними центрами професійно-технічної освіти МОН України. Зокрема, здійснено:

– розроблення навчально-методичного забезпечення для профільної середньої освіти професійного рівня (профіль: транспортно-логістичний);

– розроблення навчальних матеріалів з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти;

- поглиблено взаємодію з закладами вищої педагогічної освіти;
- заходи для забезпечення якості вищої освіти при підготовці здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Відповідно до пріоритетного напрямку **«Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих»** *Інститутом вищої освіти НАПН України*:

- проведено 6-7 листопада 2025 р. XIV Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Принципи та інструменти Болонського процесу, цінності у вищій освіті» у тісній співпраці з Директоратом вищої освіти МОН України. (<https://surl.lt/htrgil>) на базі Київського університету імені Тараса Шевченка. На конференції обговорено досягнення, виклики і перспективи впровадження Болонських принципів, інструменти і цінності ЄПВО у вищій освіті відповідно до цілей стійкого розвитку для удосконалення компетентностей з модернізації вищої освіти;

- на вирішення пріоритетних завдань розвитку національної системи якісної вищої освіти *розроблено*:

- методи оптимізації кваліфікаційного розриву з огляду на потреби конкурентного розвитку як вищої освіти, так і ринку праці (<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2025-19-8-26><https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/272/238>);

- методологічні підходи до вимірювання людського капіталу з урахуванням рекомендацій ООН та їх адаптацію до специфіки українського контексту (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7134>);

- універсальні принципи визнання освітніх програм; документів, які мають бути представлені перед початком здобуття певної кваліфікації вищої освіти; права фізичної особи на справедливу і прозору оцінку її закордонної кваліфікації з урахування Глобальної конвенції про визнання кваліфікацій вищої освіти (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7204>);

- підготовлено:

- монографію «Політики та стратегії розвитку університетів у контексті післявоєнного відновлення: синергія соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки» та навчальний посібник «Модель університету післявоєнного відновлення в контексті синергії соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки»;

- монографію «Політики і стратегії досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти України в контексті стійкого розвитку в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення», навчальний посібник «Забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення»;

- підготовлено та впроваджується монографія «Формування політики оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки в умовах післявоєнного відновлення країни»; навчальний посібник «Механізми оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки».

Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у 2025 р.:

– розроблено «Концепцію професійного та особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти», що окреслює теоретико-методологічні засади професійного й особистісного розвитку науково-педагогічних працівників у контексті суспільних трансформацій та євроінтеграційних процесів, наголошуючи на значенні особистісного потенціалу, професійної автономії, інноваційної культури й академічної доброчесності як ключових складових компетентності викладача;

– створено навчально-методичне забезпечення психолого-педагогічної підготовки педагогів у закладах фахової передвищої і вищої освіти, спрямоване на оновлення змісту такої підготовки. Зокрема у 2025 р. підготовлено навчальні посібники «Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії», «Зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів-бакалаврів у закладах вищої педагогічної освіти» та словник «Інновації у психолого-педагогічній підготовці майбутніх учителів у закладах фахової передвищої і вищої освіти»;

– розроблено науково-методичне забезпечення професійного й особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти: монографія «Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах неформальної та інформальної освіти»; практичний посібник «Інноваційні практики професійного та особистісного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти»; практичний poradnik «Організаційно-інформаційний супровід професійного та особистісного розвитку викладача вищої школи»;

– розроблено та оприлюднено навчальні, науково-методичні матеріали з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти: навчальні програми та методичні рекомендації до них «Корпоративна освіта і навчання викладача вищої школи»; «Андрагогічні засади професійного розвитку викладача вищої школи»;

– створено науково-методичні матеріали з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у галузі «01 Освіта/Педагогіка» на основі зарубіжного досвіду, у яких узагальнено сучасні підходи до оновлення педагогічної освіти у провідних міжнародних освітніх системах та представлено рекомендацій щодо адаптації зарубіжного досвіду з урахуванням специфіки українського контексту. Розроблене вченими Інституту науково-методичне забезпечення впроваджено в освітній процес низки закладів вищої та післядипломної освіти України.

Науково-педагогічними працівниками Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» розроблено освітньо-професійну програму «Педагогіка вищої школи» для курсів підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти. Освітньо-професійна програма спрямована на підвищення рівня компетентностей викладачів закладів вищої освіти у контексті організації та реалізації освітнього процесу у закладах

вищої освіти, володіння основами педагогічної та професійної психології, педагогічного менеджменту.

У *Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:*

– розроблено 6 програм підвищення кваліфікації, які стали переможцями у конкурсі Національного агентства України з питань державної служби (НАДС):

- загальні професійні (сертифікатні) програми (60 годин): 1) «Професійний розвиток посадових осіб місцевого самоврядування»; 2) «Публічне управління в умовах глобалізації»; 3) «Професійний розвиток державного службовця з питань управління у сфері освіти»;

- загальні короткострокові програми (30 годин): 1) «Впровадження змін та прийняття управлінських рішень в державній службі»; 2) «Сприйняття змін у професійній діяльності державного службовця сфери освіти»; 3) «Забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю».

– внесено зміни до переліку вибіркового дисциплін усіх освітньо-професійних (наукових) програм з метою удосконалення професійної підготовки фахівців.

– проведено низку масових науково-практичних заходів, найважливішими з яких є IV Міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті» (7-8 лютого 2025 р.), V Міжнародна науково-практична конференція «Наука і молодь – 2025: пріоритетні напрями глобалізаційних змін» (23 квітня 2025 р.), а також участь ННІМП у V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України – 2025» (22 травня 2025 р.).

Інститутом професійної освіти НАПН України проведено VII Всеукраїнський науково-методичний семінар «Модернізація освітніх програм здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів», 29 жовтня 2025 р. Предметом обговорення семінару були: розвиток академічної свободи та відповідальності в умовах інтернаціоналізації української освіти, її інтеграції до європейського законодавчого та освітнього простору; правові основи академічної доброчесності, виклики і можливості використання ІІІ у дослідницькій діяльності; розвиток правової культури педагогів і здобувачів освіти; відповідність освітніх програм сучасним тенденціям цифровізації, розвитку спеціальностей з урахуванням потреб українського і глобального ринків праці; урахування світового, галузевого й регіонального аспектів у визначенні цілей і програмних результатів навчання тощо.

З метою науково-методичного супроводу професійного розвитку бібліотекарів закладів загальної середньої освіти *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського* організовано та проведено науково-практичні заходи з розвитку компетентностей бібліотекарів закладів загальної середньої освіти. Зокрема, круглий стіл «Впровадження

технології штучного інтелекту в роботу бібліотек в умовах проектування освітнього середовища», 14 травня 2025 р., <https://dnrb.gov.ua/ua/?events=43293>.

На виконання пріоритетного напрямку «**Розвиток науки та інновацій**» вченими академії здійснюється науково-методичний супровід інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів, зокрема на запит МОН України.

Заступником директора *Інституту цифровізації освіти НАПН України* С.Г. Литвиною, д. пед. н., проф, членом-кореспондентом НАПН України, проведено експертизу проєкту «Університет без бар'єрів: розвиток інклюзивної освіти» (НТТУ КПІ ім. І. Сікорського) у конкурсі спільних українсько-литовських науково-дослідних проєктів.

Вчена *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* О.Ю. Хартман, к. психол. н., старший науковий співробітник лабораторії психології дошкільника, взяла участь у проєкті «Підтримка дітей та молоді через соціально-емоційну освітню діяльність та взаємодію «рівний – рівному» громадської організації «Слов'янський культурний центр «Задзеркалля», що реалізується у партнерстві з ЮНІСЕФ.

Також вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка здійснювався психологічний супровід двох пілотних досліджень:

1) «Особливості психологічної допомоги в закладах освіти в умовах війни» в гімназії № 109 ім. Т.Г. Шевченка м. Києва;

2) «Діагностика та психологічний супровід молодших школярів у період війни для збереження їхніх психологічних ресурсів» у приватному ліцеї «Ай діти» м. Києва.

В *Інституті соціальної та політичної психології НАПН України* в рамках виконання наукового дослідження «Науково-методичний супровід психологічної просвіти населення України, що переживає травму війни», підготовлено науково-аналітичну доповідь «Світовий досвід психоедукації населення в умовах війни та воєнних загроз» та монографію «Консультативна психологія: Теорія і практика проблемного підходу».

Інститутом професійної освіти НАПН України здійснюється науковий супровід інноваційного освітнього проєкту «Педагогічні умови професійного розвитку викладачів фахових дисциплін аграрних коледжів», що виконується на базі ВСП «Немішаївський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2024-2025 рр.).

У ДЗВО «Університет менеджменту освіти» у 2025 р. розпочато виконання прикладного наукового дослідження «Формування зелених навичок (green skills) у здобувачів освіти в освітньому середовищі закладу освіти» (лютий 2025 – лютий 2028 рр.) на базі 12 закладів освіти.

З метою науково-методичного супроводу використання веборієнтованих автоматизованих інформаційних систем формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології вченими *Інституту цифровізації освіти НАПН України* організовано і проведено:

– тренінг-курс «Українська електронна енциклопедія освіти: технології наповнення цифровим контентом», 2-16 жовтня 2025 р., та низку семінарів для редакторів УЕЕО;

– підготовлено посібник «Веборієнтовані автоматизовані інформаційні системи формування і розвитку вітчизняного поняттєво-термінологічного апарату педагогіки і психології в умовах євроінтеграційних процесів».

За пріоритетним напрямом «**Цифровізація освіти**» у 2025 р. *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* здійснюється науково-методичний супровід дистанційного та змішаного навчання, результати відповідних наукових досліджень представлені у низці публікацій, зокрема у методичному посібнику «Імерсивні технології для підтримки змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти».

З метою науково-методичного супроводу розвитку навчального середовища з використанням імерсивних технологій в закладах загальної середньої освіти Інститутом у 2025 р.:

– розроблено освітню програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Сервіси доповненої реальності на допомогу вчителям природничо-математичного циклу». За програмою проведено пілотне навчання 27 вчителів (23-27 жовтня 2025 р.);

– проведено V Міжнародну науково-практичну конференцію «Імерсивні технології в освіті», 29 квітня 2025 р., <https://iitlt.gov.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konfer/>.

На базі *Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»* у 2025 р.:

– 120 педагогічних працівників закладів професійної освіти пройшли короткострокові тематичні курси підвищення кваліфікації за темою: «Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної освіти: практичне застосування»;

– до всіх освітньо-професійних програм курсів підвищення кваліфікації педагогів закладів професійної освіти включено змістовий модуль «Цифрові технології і штучний інтелект в професійній діяльності педагога закладу професійної освіти» (30 год., 1 ЄКТС-кредит);

– проведено короткотермінові курси підвищення кваліфікації за освітньо-професійною програмою «Застосування цифрових технологій і штучного інтелекту при розробленні навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах профільної освіти».

Реалізація пріоритетного напрямом «**Психологічний супровід освіти**» здійснюється науковими установами Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України у співпраці з Директоратами дошкільної та інклюзивної освіти, шкільної освіти, фахової передвищої, вищої освіти МОН України.

Для забезпечення діяльності практичних психологів, соціальних педагогів і методистів у закладах освіти в умовах воєнного стану в *Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України*:

– підготовлено: методичні рекомендації «Засоби формування мілітарної ідентичності учнів»; практичні посібники «Формування мілітарної ідентичності учнів України в умовах воєнного часу», «Діагностика адаптаційних ресурсів здобувачів загальної середньої освіти та їхніх батьків для подолання наслідків війни»;

– продовжено роботу з підготовки методичних рекомендацій «Особливості становлення особистості в умовах відсутності очевидних орієнтирів освітнього простору» та монографії «Психологічні ресурси розвитку особистості в умовах невизначеності освітнього простору»;

– вчені долучаються до розроблення психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах війни. Зокрема, триває підготовка методичного посібника «Екологічність взаємодії з оточуючим середовищем дорослих у складних життєвих обставинах». Видання та впровадження посібника заплановано на 2026 р.

Вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України*:

– на вирішення проблем державної освітньої політики опубліковано та впроваджуються видання: монографія «Сучасна українська молодь: регіональні особливості ідентифікації» та практичний посібник «Регіональні особливості ідентифікації молоді у воєнний час і державна освітня політика»;

– підготовлено науково-аналітичну доповідь «Світовий досвід психоедукації населення в умовах війни та воєнних загроз» в рамках наукового дослідження за темою «Науково-методичний супровід психологічної просвіти населення України, що переживає травму війни»;

– проведено спільно з кафедрою соціальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка IV Круглий стіл «Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі», 21 жовтня 2025 р.;

– розглянуто проблеми впливу інформації на здоров'я дітей і доцільності медіапсихологічної експертизи освітніх матеріалів у межах міжінститутського науково-практичного семінару «Здоров'язберігальні практики поводження дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в цифровому та кіберпросторі», організованого відділом психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту і проведеного до Дня науки в Україні 19 травня 2025 р.

Вченими *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи*:

– здійснюється розроблення рекомендацій щодо психологічної і соціально-педагогічної реабілітації учасників освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. У 2025 р. підготовлено матеріали до практичного посібника «Психологічна і соціально-педагогічна реабілітація учасників освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти»;

– розроблено Типову програму підвищення кваліфікації практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Комплексна психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» з метою психологічного супроводу системи освіти в кризових умовах сьогодення. Програма спрямована на підвищення

професійної компетентності практичних психологів закладів загальної середньої освіти щодо здійснення комплексного психологічного супроводу педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти на другому циклі (базове предметне навчання) з урахуванням актуальних викликів воєнного часу, трансформації системи освіти, вікових і соціокультурних особливостей здобувачів освіти. 13-27 жовтня 2025 р. проведено дистанційне навчання регіональних тренерів за цією програмою, навчання організовано відповідно до листа МОН України «Про підготовку тренерів з підвищення кваліфікації практичних психологів у сфері загальної середньої освіти» від 8 жовтня 2025 р. № 1/21118-25;

– взято участь у роботі центрального організаційного комітету III етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі», який проводиться щороку відповідно до наказу МОН України, <https://clipr.cc/MxS4v>.

Вченими *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* розроблено та апробовано психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах війни та повоєнного відновлення України, що складається з: аналітичних матеріалів «Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін: актуальні питання повоєнного відновлення та євроінтеграції України». Проведено низку науково-практичних масових заходів, спрямованих на навчання педагогічних працівників, шкільних психологів навичкам з надання першої психологічної допомоги у кризових соціальних умовах

Проблеми психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах війни активно розробляються вченими *Інституту професійної освіти НАПН України* в межах діяльності Центру психологічного супроводу діяльності педагогічних працівників закладів професійної освіти.

У цілому визначені на 2025 р. завдання та заходи Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 роки виконано попри складні для країни та її освіти і науки умови воєнного стану. Детальну інформацію про виконання заходів Програми представлено у Додатку 2 до постанови.

Існує низка пріоритетних завдань на різних рівнях освіти, які вимагають подальшого спільного опрацювання та вирішення в рамках діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України, зокрема:

у дошкільній освіті:

– подальша реалізація Закону України «Про дошкільну освіту», розроблення нормативно-правового та науково-методичного забезпечення для його впровадження;

– упровадження Базового компонента (Державного стандарту) дошкільної освіти;

– розроблення нормативного та науково-методичного забезпечення інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти;

у загальній середній освіті:

– оновлення механізмів підготовки навчально-методичного забезпечення, організації освітнього процесу, зокрема в ліцеях, задля успішного упровадження профільного навчання;

– реалізація Типової освітньої програми профільної освіти;

– упровадження оновленої системи оцінювання результатів навчання здобувачів повної загальної середньої освіти

– упровадження інноваційних методик навчання для подолання освітніх втрат;

– цифрова трансформація освіти, використання штучного інтелекту в сучасному освітньому просторі;

– розроблення навчально-методичного забезпечення формування в учнівської і студентської молоді національної ідентичності;

– розроблення освітніх технологій військово-патріотичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти;

у професійній (професійно-технічній) та фаховій передвищій освіті:

– реалізація Закону України «Про професійну освіту»;

– розроблення та оновлення професійних та державних освітніх стандартів у сфері професійної освіти;

– сприяння розвитку сталої системи підготовки педагогічних працівників для фахової передвищої освіти;

у вищій освіті та освіті дорослих:

– інституційна трансформація, укрупнення мережі університетів, посилення їх конкурентоспроможності;

– розроблення стратегій розвитку людського капіталу та збереження студентського контингенту вищої освіти;

– зміцнення взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення України;

– упровадження принципів, інструментів, цінностей Болонського процесу;

– використання технологій штучного інтелекту в освіті та в управлінні освітою;

– реалізація принципів відкритої науки;

– дослідження особливостей підготовки докторів філософії в галузі освіти в умовах цифровізації й інтернаціоналізації освіти;

– реалізація програм внутрішньої академічної мобільності викладачів і здобувачів освіти;

– завершення підготовки операційного плану реалізації у 2025-2028 рр. Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр.;

психологічний супровід освіти:

– збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу в кризових умовах сьогодення;

- розроблення дієвих механізмів запобігання психологічному насиллю в закладах освіти;
- психологічна просвіта населення, що переживає травму війни;
- розроблення та впровадження освітніх програм підготовки та підвищення кваліфікації практичних психологів закладів освіти;

загальні проблеми розвитку освітнього простору:

- підготовка спільних проєктів міжнародної співпраці за програмами Еразмус+ і Горизонт Європа;
- доопрацювання проєкту Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» для розгляду у другому читанні;
- удосконалення методики після завершення державної атестації наукових установ;
- розширення співпраці у спільних робочих групах з розроблення концептуальних та нормативних документів у галузі освіти і науки;
- інтеграція українських науково-освітніх практик у міжнародний контекст і формування сталої мережі партнерської взаємодії;
- популяризація, оприлюднення та впровадження в сферу науки та освіти результатів спільної діяльності МОН України та НАПН України;
- здійснення спільних проєктів і програм, спрямованих на інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.